

FRA MILJENKO IVANKOVIĆ

(1924.-1945.)

Fra Miljenko, krsnim imenom Ivan, sin je Frane Ivankovića i Janje rođ. Glavaš. Rodio se 2. prosinca 1924. u selu Tubolji (koja se tada pribrajala Stipanjićima), župa Tomislavgrad. Ivan je kršten 7. prosinca 1924. Krstio ga je fra Zvonko Mandurić. Krsni mu je kum bio Jozo Ivanković.¹ Ivan je rastao i odgajao se u pobožnoj obitelji. Krizmao ga je biskup fra Alojzije Mišić 19. lipnja 1934. Kum mu je na krizmi bio Marko Letica.²

Školovanje na Širokom Brijegu

Pučku školu mali Ivan završava u Tomislavgradu, a onda polaže prijamni ispit na Širokom Brijegu i upisuje se u Franjevačku klasičnu gimnaziju školske godine 1936./37. Primljen je u sjemenište u kojem će započeti svoj hod prema redovništvu i svećeništvu. U Ljetopisu Gimnazije o tomu stoji: “25 VI održan je prijemni ispit za I razred gimnazije u škol. god. 1936/37. Ispitu je pristupilo 105 učenika, od kojih je 89 položilo ispit s uspjehom, a 16 ih je odbijeno na godinu dana.”³ Ivan je s uspjehom završio I. razred. Razrednik mu je profesor fra Radoslav dr. Glavaš, a ravnatelj gimnazije fra Dominik dr. Mandić.

Ivan se očito dobro snašao na gimnaziji i u sjemeništu. Sve je to bilo itekako zahtjevno za dječaka od dvanaest godina. Od dvadeset profesora, koliko ih je na Gimnaziji bilo te 1936./37., četrnaest njih je doktora znanosti. Ivan je s uspjehom završio i II. razred 1937./38. godine, a razrednik mu je bio fra Mar-

1 Matica krštenih župe sv. Mihovila Arkandela, Tomislavgrad, sv. V, za godinu 1924., str. 156, br. 229.

2 Matica krizmanih župe sv. Mihovila Arkandela Tomislavgrad, sv. I, str. 282, br. 285.

3 Ante MARIĆ, *Franjevačka klasična gimnazija na Širokom Brijegu*, sv. 3, Mostar, 2011. str. 49.

ko dr. Dragičević. Sljedeće, 1938./39. školske godine Ivan završava III. razred gimnazije. U IV. razredu, školske godine 1939./40. Ivan je prošao vrlo dobrim uspjehom.⁴

Nakon završenog IV. razreda, ili niže gimnazije, dolazi niži tečajni ispit. Ispit je održan od 17. do 20. lipnja 1940. i Ivan ga je položio s uspjehom.⁵ Ivan je u V. razredu školske godine 1940./41., a razrednik mu je suplent fra Mirko Čosić s položenim profesorskim ispitom. U VI. je razredu školske godine 1942./43., a razrednik mu je fra Didak dr. Burić.

Nakon završenog VI. razreda sjemeništarcu idu na duhovne vježbe i u novicijat na Humac. U ovaj se naviknuti hod, i ono što se već godinama uobičajilo, dobro i krvavo upleo rat. Ometao je kako sjemenišne, tako i novačke i kleričke programe. Upravo iz tih razloga godine 1942. nije bilo oblačenja uopće, pa prema tome ni novicijata. Stoga Ivan školske godine 1942./43. pohađa VII. razred, a razrednik mu je fra Arkandeo dr. Nuić. O toj situaciji nalazimo traga u izvješću meštra sjemeništara fra Borislava Pandžića upravi Provincije (11. lipnja 1943., br. 12/43.):

Predmet: Izvještaj o vladanju sjemeništara u škol. god. 1942/43.

Odmah u početku izvještaja napominjem: disciplina i život u sjemeništu nijesu bili, kako je po pravilima propisano. U nekim točkama moralo se je odstupiti silom prilika. Ratne poteškoće, duh vremena, vojska u gimnaziji i sjemeništu, slaba hrana, sve je to utjecalo na disciplinu, život i zvanja u sjemeništu. Kod nekih se sjemeništara osjeća malodušnost, neodlučnost i nezadovoljstvo. Opet neki ove godine pokazuju malo bolje volju za sveć[enički] stalež, ali više vanjstinom nego srcem. Na pr. svi su ove godine izrazili volju za novicijat. Ako se ne varam, više je to učinak slabih prilika u svijetu nego nutarnje promjene.⁶

Fra Borislav iskreno i bez uljepšavanja donosi vrlo važna zapažanja u ovom izvješću i o pojedinim razredima. Tako o VI. i VII. razredu:

Obadva razreda imala bi ove godine ići u novicijat. Ima ih lijep broj: sedmoga tri a šestoga deset. Po mome mišljenju šesti je razred najbolja klasa u sjemeništu u svakom pogledu. Usprkos toga treba dobro promisliti, tko će se prepustiti u novicijat (...). Tko će biti pripušten u novicijat običaj je, da Mnogopoštovani Provincijal upita za savjet i profesore.⁷

4 Ime mu je u Školskom izvješću u popisu njegova razreda otisnuto kurzivom. To je znak za vrlo dobar uspjeh.

5 A. MARIĆ, *Franjevačka klasična gimnazija na Širokom Brijegu*, sv. 3, str. 239.

6 *Isto*, str. 345; Arhiv Provincije: SP, sv. 140, ff. 20-21.

7 *Isto*, str. 346.

Novicijati na Humcu i u Veljacima

Ivan je pristupio oblačenju 17. rujna 1943. Obukao ga je provincijal fra Leo Petrović. Uzeo je redovničko ime fra Miljenko. Ukupno ih je bilo dvanaest. Meštar im je bio fra Ante Jelavić. Prije toga, godine 1941., novicijati su premješteni u novosagrađeni samostan u Tomislavgradu, a 1942. godine nije ga, kako smo već naglasili, bilo uopće, a ovo Ivanovo oblačenje 1943. godine i njegovih kolega je vraćeno na Humac. Zbog bombardiranja samostana na Humcu novicijati su zbog sigurnosti prebačeni u Veljake. Tu, u Veljacima, nakon završenog novicijata 18. rujna 1944., fra Miljenko sa svojim kolegama polaže prve privremene zavjete. Godine 1944. i 1945. nije bilo novicijata uopće.

Arhiv Hercegovačke franjevačke provincije čuva izjave kandidata prije oblačenja 1943. godine. To su: Bogomir Barišić, Bogoljub Blažanović, Tomislav Čuić, Jozo Čuturić, Miljenko Ivanković, Rudo Jurić, Viktor Kosir, Stjepan Majić, Bernard Prkačin, Hrvoje Prlić, Ludovik Radoš, Kornelije Sušac, Dinko Vlašić.⁸

O stanju u novicijatu tih ratnih godina piše fra Robert Jolić: "Godine 1942. nije bilo oblačenja pa tako ni novaka. Slijedi posljednje ratno oblačenje na Humcu 17. rujna 1943. Od 12 obučenih kandidata nitko nije položio svečane zavjete niti je bio zaređen za svećenika: šestoricu su ubili partizani (fra Miljenko Ivanković, fra Rudo Jurić, fra Viktor Kosir, fra Stjepan Majić, fra Ludovik Radoš, fra Kornelije Sušac), a šestorica su napustila zajednicu ili pak otpuštena."⁹

Ubijen cvijet provincijske mladosti

Životopisu fra Miljenka Ivankovića svakako pripada opis stradanja njega i njegove novicijatske braće. Tu se radi o sljedećoj ubijenoj braći:

- fra Ludovik Radoš, Blažuj, župa Duvno, rođen 14. studenog 1925., ubijen na Širokom Brijegu 7. veljače 1945. Najmlađi je iz ove skupine. Ubijen je u 19. godini života;
- fra Kornelije Sušac, Cerno, župa Humac, rođen 25. kolovoza 1925., ubijen u Gornjem Gracu 6. veljače 1945., stariji tek 3 mjeseca od fra Ludovika. Ubijen također u 19. godini života;

8 Izjave potpisane 16. rujna 1943. (Arhiv Provincije: SP, sv. 141, f. 135). Točno ih je 13, kako je fra Borislav naglasio u svom izvješću: trojica iz VII. i deset iz VI. razreda.

9 Robert JOLIĆ, *Novicijati Hercegovačkih franjevaca*, Mostar, 2009., str. 23.

- fra Stjepan Majić, Vitina, rođen 26. svibnja 1925., ubijen na Širokom Brijegu 7. veljače 1945., u 19. godini života;
- fra Rudo Jurić, rođen 23. ožujka 1925., ubijen u Gornjem Gracu 6. veljače 1945., u 19. godini života;
- fra Miljenko Ivanković, rođen 2. prosinca 1924., ubijen na putu prema Splitu 8. veljače 1945., u 20. godini života;
- fra Viktor Kosir, rođen 12. listopada 1924., ubijen na Širokom Brijegu 7. veljače 1945., u 20. godini života.

Partizanski su krvnici digli ruku na ove tek stasale mladiće. Ubili ih na pravdi Boga. Samo iz mržnje prema Bogu, vjeri, Crkvi i hrvatskom narodu. Da se nisu obukli u habit kojih godinu i nešto dana prije, ostali bi u životu. Habit je bio "signum distinctivum" - znak koji ih je razlikovao, bilježio i određivao za smrt.

Najmlađi ubijeni, fra Ludovik Radoš, bio je star 19 godina i 85 dana. Svi oni nisu uspjeli maturirati, da o studiju kojeg su sanjali i ne govorimo.

Kolege o njemu

Njegovi kolege u svojim sjećanjima nakon gotovo pedeset godina ovako su opisali fra Miljenka:

Fra Ferdo Vlašić: Viđao sam ga nekoliko puta, tada je bio đak. Izgledao je povučeno. Brat je fra Antin. I valjda zbog Ante, imao sam neki poseban osjećaj prema njemu.

Fra Umberto Lončar: Viđao sam ga. Svi su oni bili dobri, jer je stega bila stroga. Svi su bili veoma disciplinirani.

Fra Alojzije Sesar: Svi su oni bili dobri i disciplinirani, a za Miljenka mogu reći da mu je stvarno ime odgovaralo. Bio je dobre naravi.

Fra Marko Dragičević: Znao je dobro svirati i učio je nas. Pokojni njegov meštar Bora [fra Borislav Pandžić] je naredio da nas uči pjevati razne pjesme. Strpljivost mu je bila možda malo slabija strana.

Fra Dobroslav Begić: Bio je izrazito plav. Znao bi se sa mnom pozdraviti: "Kako si, zemljače!?" On je bio četvrti razred, a ja prvi. Bio je vrlo draga osoba. Sjećam ga se i iz zadnjih dana, kad smo bili u centrali. Bio je dobar kolega. Nitko mu nije savjetovao da skine habit, jer nitko i nije znao što će biti. Da je skinuo habit, možda bi i danas bio živ među nama.

Dr. Ante Prlić: (...). Ivanković Ivan, fra Miljenko, dobričina, poštenjačina. Bio je vrlo brz. Kad smo se lovice igrali po ogradi, on se nikad nije dao uhvatiti. Bio je vrlo, vrlo drag dečko. Moram reći da sam ja bio najmlađi među

njima, što sam to tek kasnije utvrdio. Zato su me vjerojatno svi voljeli, pa su me prozvali Antice. Ja sam bio čak tri-četiri godine mlađi od nekih kolega. Ivanković je bio vrlo, vrlo dobar i pobožan (...).¹⁰

Način fra Miljenkove smrti

Fra Miljenko pripada onoj skupini ubijenih fratara koja se za vrijeme ratnih djelovanja na Široki Brijeg od granatiranja i pucnjave iz samostana sklonila u fratarsku hidrocentralu, podno Širokog Brijega uz rijeku Lišticu. "Jedna se skupina fratara od žestine borbi i granatiranja samostana i crkve dan prije sklonila u hidrocentralu. Tu su bili gvardijan fra Andrija Jelčić i direktor gimnazije fra Rade Vukšić, direktor konvikta fra Fabijan Paponja, graditelj gimnazijske zgrade i konvikta fra Bonifacije Majić, tada već u miru, profesor fra Leonardo Rupčić, časna braća fra Melhior Prlić i fra Fabijan Kordić, bogoslov fra Miljenko Ivanković i vikar samostana fra Mariofil Sivrić. S tim se fratrima sklonila i nekolicina sjemeništara, te stotinjak civila iz okolice samostana."¹¹

O ovoj skupini ubijenih fratara iz hidrocentrale, u kojoj je bio i fra Miljenko Ivanković, svoja su svjedočanstva dali ondašnji đaci koji su s njima bili u hidrocentrali: fra Alojzije Sesar, fra Marko Dragičević i fra Dobroslav Begić.¹² Nakon što su fratri od hidrocentrale došli na Široki Brijeg, uhitili su ih partizani koji su pljačkali samostan, gimnaziju, sjemenište, konvikt i sve ostale samostanske zgrade. Maltretirali su ih u samostanskoj zbornici, a onda otpustili sve civile. Fratere su kamionom odvezli put Splita. I svi naglašavaju: osim fra Mariofila Sivrića, vikara samostana. On je ostao u partizanskim rukama na Širokom Brijegu, i uskoro nakon toga ne-tragom nestao. I sve godine u komunističkoj Jugoslaviji se vjerovalo da su ih ubili u Zagvozdu. Istraživanja masovnog stratišta u Zagvozdu su to demantirala. Iz ove skupine tamo je identificiran samo fra Melhior Prlić.

Pokušaj identifikacije fra Miljenka Ivankovića

Osnivanjem Povjerenstva za pripremu kauze hercegovačkih franjevaca¹³ krenulo se intenzivnije u razjašnjavanje ubojstva i mučeništva hercegovačkih fratara. Pristupi-

10 Jozo ZOVKO - Ivica ŠARAC (prir.), *Svjedočanstva o ubijenoj gimnaziji*, Mostar, 2024., str. 199-200, 285, 374.

11 A. MARIĆ, *Franjevačka klasična gimnazija na Širokom Brijegu*, sv. 3, str. 681-682. Fra Miljenko nije bio bogoslov, nego gimnazijalac-klerik.

12 Ante MARIĆ, *Tragom ubijenih hercegovačkih fratara*, Mostar, 2007. str. 99-106.

13 Provincijalat Hercegovačke franjevačke provincije, Mostar, 8. 11. 2004., ur. br. 576/2004.

lo se ekshumaciji u Zagvozdu, zaseoku Radići Sudišće na lokalitetu Đogina ledina. Išlo se u obitelji ubijenih fratara za koje se znalo da su ubijeni i da su tu mogli biti pokopani, kako bismo osigurali uzorak za DNK. Tako i za fra Miljenka Ivankovića. Dana 23. lipnja 2005. u samostanu u Tomislavgradu uzet je uzorak krvi fra Ante Ivankovića, fra Miljenkova brata. "Fra Ante je najmlađi (12. 11. 1938.) od sve djece koju su rodili Franjo i Janja r. Glavaš. Njegov je brat Ivan, naš fratar fra Miljenko, najstariji (2. 12. 1924.). Fra Ante je ganut ovim poslom, i sretan, tako sam ćutio, a i sam je to izrekao, da se radi na pronalaženju i identifikaciji naših pobijenih fratara."¹⁴

Dodatno se 11. kolovoza 2006. ponovno s fra Antom Ivankovićem išlo u Tubolju u groblje, na njihovu obiteljsku grobnicu. Tu je uzet uzorak njihova oca Frane Ivankovića (1900.-1943.).¹⁵

Također su od svih fratara ubijenih u Hercegovini, a za čije se grobove ne zna, osim mostarskih koji su bačeni u Neretvu, uzete mjere habita, da bi pri identifikaciji i to bilo od koristi.¹⁶

Niti jedan DNK se nije slagao s uzorkom krvi fra Ante Ivankovića i kostiju njihova oca Frane Ivankovića. Smrt fra Miljenka Ivankovića ostaje ogrnuta velom tajne i kukavičkom šutnjom njegovih ubojica, komunističkih partizana.

Fra Ante Marić

---

14 A. MARIĆ, *Tragom ubijenih hercegovačkih fratara*, str. 168.

15 *Isto*, str. 183.

16 *Isto*, str. 189

KRVLJU OPEČAĆENI ZA NEBO

Životopisi šezdeset šestorice hercegovačkih franjevaca
ubijenih u Drugom svjetskom ratu i poraću

Priredio:
dr. fra Robert Jolić

Mostar, 2025.